

Bruksela, dnia 14.6.2018
COM(2018) 460 final

ANNEXES 1 to 7

ZAŁĄCZNIKI

do

**ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
ustanawiającego Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i
Rozwojowej**

{SEC(2018) 310 final} - {SWD(2018) 337 final}

ZAŁĄCZNIK I
WYKAZ PAŃSTW I TERYTORIÓW NALEŻĄCYCH DO OBSZARU OBJĘTEGO
POLITYKA SASIEDZTWA

Algieria
Armenia
Azerbejdżan
Białoruś
Egipt
Gruzja
Izrael
Jordania
Liban
Libia
Republika Mołdawii
Maroko
okupowane terytoria palestyńskie
Syria
Tunezja
Ukraina

Unijne wsparcie udzielane w tym obszarze można również wykorzystać w celu umożliwienia Federacji Rosyjskiej uczestnictwa w programach współpracy transgranicznej, a także w innych stosownych programach wielokrajowych.

ZAŁĄCZNIK II
OBSZARY WSPÓŁPRACY W RAMACH PROGRAMÓW O OKREŚLONYM
ZASIĘGU GEOGRAFICZNYM

A. *Dla wszystkich regionów geograficznych*

LUDNOŚĆ

1. *Dobre rządy, demokracja, praworządność i prawa człowieka*

- a) wzmocnienie demokracji i procesów demokratycznych, sprawowania rządów i nadzoru, w tym przejrzystych i wiarygodnych procesów wyborczych;
- b) wzmocnienie ochrony praw człowieka i podstawowych wolności;
- c) promowanie zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowanie zasady równości, zwłaszcza równości kobiet i mężczyzn oraz praw osób należących do mniejszości;
- d) wspieranie dobrze prosperującego społeczeństwa obywatelskiego i jego roli w procesie reform i przemian demokratycznych oraz promowanie prorozwojowej przestrzeni dla społeczeństwa obywatelskiego i zaangażowania obywateli w podejmowanie decyzji politycznych;
- e) zwiększenie pluralizmu, niezależności i profesjonalizmu wolnych i niezależnych mediów;
- f) wzmocnienie odporności państw, społeczeństw, społeczności i osób fizycznych na naciski i wstrząsy polityczne, gospodarcze, środowiskowe, żywnościowe, demograficzne i społeczne;
- g) wzmocnienie rozwoju demokratycznych instytucji publicznych na szczeblu krajowym i szczeblach niższych niż krajowy, w tym niezależnego, skutecznego, wydajnego i odpowiedzialnego systemu sądowego, promowanie praworządności oraz ogólnodostępnego wymiaru sprawiedliwości;
- h) wspieranie procesu reform administracji publicznej, między innymi stosując strategię skoncentrowanej na obywatelu administracji elektronicznej, wzmocnienie ram prawnych i struktury instytucjonalnej, krajowych systemów statystycznych, potencjału, należytego zarządzania finansami publicznymi oraz przyczynianie się do zwalczania korupcji;
- i) promowanie wyważonych i zintegrowanych polityk terytorialnych i miejskich sprzyjających włączeniu społecznemu przez wzmocnienie instytucji i organów publicznych na szczeblu krajowym i szczeblach niższych niż krajowy oraz wsparcie skutecznych procesów decentralizacyjnych i restrukturyzacyjnych państwa;
- j) zwiększenie przejrzystości i rozliczalności instytucji publicznych, wzmocnienie zarządzania w zakresie zamówień i finansów publicznych, rozwój administracji elektronicznej oraz wzmocnienie świadczenia usług;
- k) wspieranie zrównoważonego, odpowiedzialnego i przejrzystego zarządzania sektorami zasobów naturalnych i powiązanych przychodami oraz reform w celu zapewnienia uczciwych, sprawiedliwych i zrównoważonych polityk podatkowych.

2. Eliminacja ubóstwa, zwalczanie nierówności i rozwój społeczny

- a) eliminacja ubóstwa we wszystkich aspektach tego zjawiska, zwalczanie dyskryminacji i nierówności oraz niepomijanie nikogo;
- b) wzmożenie działań ukierunkowanych na przyjęcie polityk i właściwych inwestycji na rzecz promowania praw kobiet i młodzieży, ułatwiania ich udziału w życiu społecznym, obywatelskim i gospodarczym oraz zapewnienia ich pełnego wkładu do sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego i zrównoważonego rozwoju;
- c) promowanie ochrony i przestrzegania praw kobiet i dziewcząt, w tym praw gospodarczych, pracowniczych i społecznych, zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego oraz praw w tej dziedzinie oraz zapobiegania przemocy na tle seksualnym i płciowym we wszystkich formach;
- d) zwracanie szczególnej uwagi na osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji, podatne na zagrożenia i marginalizowane, w tym dzieci, osoby starsze, osoby niepełnosprawne, osoby LGBTI i ludy tubylcze, w tym promowanie przejścia od instytucjonalnych do lokalnych form opieki nad dziećmi;
- e) promowanie zintegrowanego podejścia do wspierania społeczności, zwłaszcza najuboższych, w zakresie poprawy dostępu do podstawowych potrzeb i usług;
- f) wspieranie zapewnienia dzieciom bezpiecznego i wzbogacającego środowiska, które jest ważnym elementem sprzyjającym tworzeniu się zdrowego pokolenia młodych ludzi zdolnych w pełni wykorzystać swój potencjał;
- g) wspieranie powszechnego dostępu do wystarczającej ilości przystępnej cenowo, bezpiecznej i pożywnej żywności, zwłaszcza dla osób w najtrudniejszej sytuacji, oraz zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego, szczególnie w państwach borykających się z przedłużającymi się lub powtarzającymi się kryzysami;
- h) wspieranie powszechnego dostępu do bezpiecznej wody pitnej w wystarczającej ilości, infrastruktury sanitarnej, higieny oraz zrównoważonej i zintegrowanej gospodarki wodnej;
- i) zapewnienie powszechnej opieki zdrowotnej, z równym dostępem do przystępnych cenowo świadczeń zdrowotnych wysokiej jakości, w tym przez wsparcie dla tworzenia silnych, odpornych systemów opieki zdrowotnej wysokiej jakości, oraz zwiększenie zdolności w zakresie wczesnego ostrzegania, zmniejszenia ryzyka, zarządzania nim i powrotu do stanu pierwotnego;
- j) wspieranie powszechnej i sprawiedliwej ochrony socjalnej oraz wzmocnienie siatek bezpieczeństwa socjalnego w celu zapewniania bezwarunkowego dochodu podstawowego, zapobiegania powrotom do skrajnego ubóstwa oraz budowania odporności;
- k) promowanie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich sprzyjającego włączeniu społecznemu, aby zmierzyć się z problemem nierówności społecznej w miastach, kładąc nacisk na najbardziej potrzebujących;
- l) wspieranie samorządów terytorialnych, aby usprawnić na szczeblu miejskim świadczenie podstawowych usług i zapewnić sprawiedliwy dostęp do bezpieczeństwa żywnościowego, dostępne, godziwe i przystępne cenowo mieszkania

oraz jakość życia, zwłaszcza w odniesieniu do osób mieszkających w nieformalnych osadach i slumsach;

- m) promowanie sprzyjającego włączeniu społecznemu, sprawiedliwego i ogólnodostępnego formalnego, nieformalnego i pozaformalnego kształcenia wysokiej jakości, na wszystkich szczeblach, w tym szkolenia technicznego i zawodowego, z uwzględnieniem sytuacji nadzwyczajnych i kryzysowych, w tym przy wykorzystaniu technologii cyfrowych w celu poprawy nauczania i uczenia się;
- n) wspieranie działań w zakresie budowania zdolności, mobilności edukacyjnej do krajów partnerskich, z tych krajów lub pomiędzy nimi, a także współpraca i dialog polityczny z instytucjami, organizacjami, lokalnymi organami wykonawczymi i władzami tych krajów;
- o) promowanie współpracy w dziedzinie nauki, technologii i badań, a także otwartych danych i innowacji;
- p) zwiększenie koordynacji wśród wszystkich właściwych podmiotów, aby pomóc w przejściu od sytuacji nadzwyczajnej do fazy rozwoju;
- q) promowanie wszelkich form dialogu międzykulturowego i różnorodności kulturowej oraz zachowanie i promowanie dziedzictwa kulturowego, a także uwolnienie potencjału branży twórczej na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego;
- r) działania na rzecz godności i odporności osób wysiedlonych przymusowo i długoterminowo oraz ich włączenia w życie gospodarcze i społeczne krajów i społeczności przyjmujących.

3. Migracja i mobilność

- a) wzmocnienie partnerstw w zakresie migracji i mobilności opartych na zintegrowanym i zrównoważonym podejściu uwzględniającym wszystkie aspekty migracji, w tym pomoc we wdrażaniu umów i układów dwustronnych i regionalnych zawartych przez Unię, w tym partnerstw na rzecz mobilności;
- b) wspieranie trwałej reintegracji powracających migrantów;
- c) eliminacja i zmniejszenie podstawowych przyczyn nielegalnej migracji i przymusowego wysiedlenia;
- d) zwalczanie nielegalnej migracji, handlu ludźmi, przemytu migrantów, wzmocnienie współpracy w zakresie zintegrowanego zarządzania granicami;
- e) wzmocnienie potencjału naukowego, technicznego, ludzkiego i instytucjonalnego na potrzeby zarządzania migracją;
- f) wspieranie skutecznych polityk migracyjnych opartych na prawach człowieka, w tym programów ochrony;
- g) promowanie warunków ułatwiających legalną migrację i dobrze zarządzaną mobilność, kontakty międzyludzkie, maksymalizację wpływu migracji na rozwój;
- h) zapewnienie ochrony migrantom i osobom przymusowo przesiedlonym;
- i) wspieranie opartych na rozwoju rozwiązań dla przymusowo przesiedlonych osób i społeczności przyjmujących je;
- j) wspieranie zaangażowania diaspory w państwach pochodzenia;

- k) promowanie szybszych, tańszych i bezpieczniejszych przekazów pieniężnych zarówno w krajach nadania, jak i w krajach docelowych, wykorzystując tym samym ich potencjał rozwoju.

PLANETA

4. Środowisko i zmiana klimatu

- a) zwiększenie naukowej i technicznej zdolności osób i instytucji do zarządzania, uwzględniania i monitorowania klimatu i środowiska; wzmocnienie zarządzania w zakresie klimatu na poziomie regionalnym i krajowym;
- b) współudział w dążeniach partnerów do realizacji zobowiązań w zakresie zmiany klimatu zgodnie z porozumieniem paryskim, w tym do wdrożenia ustalonych na poziomie krajowym wkładów oraz planów działania dotyczących łagodzenia zmiany klimatu i dostosowania się do niej, z uwzględnieniem synergii między dostosowaniem a łagodzeniem;
- c) opracowanie lub wzmocnienie zrównoważonego zielonego i niebieskiego wzrostu odpornego na zmianę klimatu we wszystkich sektorach gospodarki;
- d) wzmocnienie współpracy w zakresie zrównoważonej energii. promowanie i zacieśnienie współpracy w zakresie efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- e) usprawnienie lokalnych, krajowych, regionalnych i kontynentalnych sieci i usług transportu multimodalnego w celu zwiększenia dalszych możliwości w zakresie zrównoważonego rozwoju gospodarczego odpornego na zmianę klimatu oraz tworzenia miejsc pracy, z uwzględnieniem niskoemisyjnego rozwoju odpornego na zmianę klimatu. Dalsze ułatwienie i liberalizacja transportu, poprawa zrównoważonego rozwoju, bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz odporności w dziedzinie transportu;
- f) zwiększenie zaangażowania lokalnych społeczności w przeciwdziałanie zmianie klimatu, ochronę ekosystemów oraz zarządzanie zasobami naturalnymi. Promowanie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich i odporności w obszarach miejskich;
- g) promowanie ochrony, zrównoważonego wykorzystywania i odnawiania zasobów naturalnych, zdrowych ekosystemów i zatrzymania procesu utraty bioróżnorodności, a także ochrona dzikiej fauny i flory;
- h) promowanie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi oraz współpracy w dziedzinie wód transgranicznych;
- i) promowanie oszczędzania i zwiększania zasobów węgla przez zrównoważone zarządzanie użytkowaniem gruntów, zmianę użytkowania gruntów, leśnictwo oraz zwalczanie degradacji środowiska, pustoszczenia i degradacji gleby;
- j) ograniczenie wylesiania i promowanie egzekwowania prawa, zarządzania i handlu w dziedzinie leśnictwa (FLEGT) oraz zwalczanie nielegalnego pozyskiwania drewna, handlu nielegalnymi wyrobami z surowca drzewnego i drewna;
- k) wspieranie zarządzania oceanami, w tym ochrony i restytucji obszarów przybrzeżnych i morskich we wszystkich formach, w tym ekosystemów, walka z odpadami morskimi, zwalczanie nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów (NNN) oraz ochrona morskiej różnorodności biologicznej;

- l) zmniejszenie ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi oraz zwiększenie odporności w ramach synergii z politykami i działaniami w zakresie przystosowania do zmiany klimatu;
- m) promowanie oszczędnego gospodarowania zasobami oraz zrównoważonej konsumpcji i produkcji, w tym walki z zanieczyszczeniami i zrównoważonego gospodarowania chemikaliami i odpadami;
- n) wspieranie starań na rzecz poprawy zrównoważonej dywersyfikacji gospodarczej, konkurencyjności i handlu, rozwoju sektora prywatnego ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnego zielonego wzrostu odpornego na zmianę klimatu, mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, a także spółdzielni, z wykorzystaniem istniejących umów handlowych z UE.

DOBROBYT

5. Zrównoważony wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu oraz godne zatrudnienie

- a) wspieranie przedsiębiorczości, godnego zatrudnienia i zdolności do zatrudnienia poprzez rozwój umiejętności i kompetencji, w tym edukację, poprawę norm i warunków pracy oraz zapewnianie możliwości zwłaszcza młodzieży;
- b) wspieranie krajowych ścieżek rozwoju przynoszących największe pozytywne rezultaty i zmiany społeczne oraz promowanie opodatkowania progresywnego i publicznych polityk redystrybucyjnych;
- c) poprawa klimatu biznesowego i inwestycyjnego, stworzenie otoczenia regulacyjnego sprzyjającego rozwojowi gospodarstwu oraz wspieranie przedsiębiorstw, zwłaszcza mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, w rozszerzaniu działalności i tworzeniu miejsc pracy;
- d) zwiększenie społecznej i środowiskowej odpowiedzialności przedsiębiorstw i wzmocnienie odpowiedzialnych praktyk biznesowych w całym łańcuchu wartości;
- e) zwiększenie wydajności wydatków publicznych i promowanie korzystania w bardziej strategiczny sposób z finansów publicznych, w tym z wykorzystaniem instrumentów łączonych, aby przyciągnąć dodatkowe publiczne i prywatne inwestycje;
- f) pobudzenie potencjału dużych miast jako ośrodków zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego i innowacyjności;
- g) promowanie wewnętrznej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej; tworzenie silniejszych więzi pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi oraz ułatwianie rozwoju sektora turystyki jako dźwigni zrównoważonego rozwoju;
- h) pobudzenie i zróżnicowanie łańcuchów wartości w sektorze rolno-spożywczym, promowanie dywersyfikacji gospodarczej, wartości dodanej i integracji regionalnej, konkurencyjności i handlu oraz wzmocnienie zrównoważonych, niskoemisyjnych innowacji zdolnych do adaptacji do zmian klimatu;
- i) wspieranie zrównoważonego zarządzania rybołówstwem i zrównoważonej akwakultury;

- j) poprawa powszechnego dostępu do zrównoważonej energii, promowanie gospodarki niskoemisyjnej, odpornej na zmianę klimatu, zasobooszczędnej, o obiegu zamkniętym, zgodnej z porozumieniem paryskim;
- k) promowanie inteligentnej, zrównoważonej i bezpiecznej mobilności sprzyjającej włączeniu społecznemu oraz poprawa łączności transportowej z Unią;
- l) promowanie przystępnej cenowo, sprzyjającej włączeniu społecznemu i niezawodnej łączności cyfrowej oraz wzmocnienie gospodarki cyfrowej;
- m) rozwijanie i wzmocnianie rynków i sektorów w sposób umacniający trwały wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu;
- n) wspieranie agendy integracji regionalnej i polityk optymalnego handlu oraz wspieranie konsolidacji i wdrażania umów handlowych zawartych między UE a jej partnerami;
- o) promowanie współpracy w dziedzinie nauki, technologii i badań, a także otwartych danych i innowacji;
- p) promowanie wszelkich form dialogu międzykulturowego i różnorodności kulturowej oraz zachowanie i promowanie dziedzictwa kulturowego;
- q) wzmocnienie pozycji kobiet, umożliwiające im odgrywanie ważniejszej roli gospodarczej i w procesie decyzyjnym;
- r) poprawa dostępu do godnej pracy i stworzenie dobrze funkcjonujących rynków pracy i polityk zatrudnienia, które w większym stopniu sprzyjają włączeniu społecznemu, ukierunkowanych na zapewnienie godnej pracy dla wszystkich, zwłaszcza dla młodzieży.
- s) propagowanie sprawiedliwego, zrównoważonego i niezakłóconego dostępu do sektorów wydobywczych.

POKÓJ

6. Bezpieczeństwo, stabilność i trwały pokój

- a) budowanie pokoju i sprawiedliwości przez wzmocnianie odporności państw, społeczeństw, społeczności i osób fizycznych na naciski i wstrząsy polityczne, gospodarcze, środowiskowe, demograficzne i społeczne;
- b) wspieranie zapobiegania konfliktom, wczesnego ostrzegania i budowania pokoju poprzez mediację, zarządzanie kryzysowe i stabilizację;
- c) wspieranie reformy sektora bezpieczeństwa, która będzie stopniowo coraz skuteczniejszą i w sposób bardziej odpowiedzialny zapewniać osobom fizycznym i państwu bezpieczeństwo na rzecz zrównoważonego rozwoju;
- d) wspieranie budowania zdolności podmiotów wojskowych na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju;
- e) wspieranie regionalnych i międzynarodowych inicjatyw przyczyniających się do zapewnienia bezpieczeństwa, stabilności i pokoju;
- f) zapobieganie i zwalczanie radykalizacji postaw, która prowadzi do brutalnego ekstremizmu i terroryzmu;
- g) zwalczanie wszelkich form przemocy, korupcji, przestępczości zorganizowanej i prania pieniędzy;

- h) promowanie współpracy transgranicznej w zakresie zrównoważonego zarządzania wspólnymi zasobami naturalnymi;
- i) współpraca z krajami trzecimi w zakresie pokojowego wykorzystania energii jądrowej, w szczególności za pomocą budowania zdolności krajów trzecich i rozwoju infrastruktury w tych krajach w obszarze zdrowia, rolnictwa i bezpieczeństwa żywności; oraz wspieranie działań społecznych mających na celu zaradzenie skutkom dla grup ludności najbardziej narażonych na jakiegokolwiek wypadki radiologiczne oraz poprawę ich warunków życia; promowanie zarządzania wiedzą, szkoleń i kształcenia w dziedzinach związanych z energią jądrową;
- j) zwiększenie bezpieczeństwa morskiego w celu zapewnienia bezpiecznych i czystych, zarządzanych w sposób zrównoważony oceanów;
- k) wspieranie budowania zdolności w dziedzinie cyberbezpieczeństwa, odpornych sieci cyfrowych, ochrony danych i prywatności.

PARTNERSTWO

7. Partnerstwo

- a) zwiększenie odpowiedzialności państw, partnerstwa i dialogu, aby przyczynić się do zwiększenia skuteczności współpracy na rzecz rozwoju we wszystkich jej wymiarach (ze szczególnym uwzględnieniem konkretnych wyzwań stojących przed krajami najsłabiej rozwiniętymi oraz państwami dotkniętymi konfliktami, a także określonych wyzwań przejściowych stojących przed bardziej zaawansowanymi państwami rozwijającymi się);
- b) pogłębienie dialogu politycznego, gospodarczego, środowiskowego, społecznego i kulturowego między Unią a państwami trzecimi i organizacjami regionalnymi oraz wspieranie realizacji zobowiązań dwustronnych i międzynarodowych;
- c) zachęcanie do relacji dobrosąsiedzkich, integracji regionalnej, lepszej łączalności, współpracy i dialogu;
- d) promowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym fundacji, wzmocnienie ich istotnego i uporządkowanego udziału w politykach krajowych oraz ich zdolności do wykonywania swoich zadań w charakterze niezależnych podmiotów podejmujących działania w dziedzinie rozwoju i zarządzania; oraz wzmocnienie nowych sposobów realizacji partnerstw z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, propagowanie merytorycznego i uporządkowanego dialogu z Unią i efektywnego korzystania z krajowych planów działania w zakresie współpracy UE ze społeczeństwem obywatelskim;
- e) nawiązywanie kontaktów z samorządami terytorialnymi i wspieranie ich w pełnieniu funkcji decydentów w celu pobudzenia lokalnego rozwoju i usprawnionego sprawowania rządów;
- f) skuteczniejsze nawiązywanie kontaktów z obywatelami państw trzecich, w tym przez wykorzystywanie w pełni dyplomacji gospodarczej, kulturowej i publicznej;
- g) zaangażowanie krajów uprzemysłowionych i bardziej zaawansowanych państw rozwijających się w realizację agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, programu „Globalne dobra publiczne i wyzwania o skali światowej”, w tym w dziedzinie współpracy południe-południe i trójstronnej;

- h) zachęcanie do integracji i współpracy regionalnej w sposób zorientowany na wyniki przez wspieranie integracji regionalnej i dialogu regionalnego.

B. *Konkretne cele w obszarze objętym polityką sąsiedztwa*

- a) promowanie ściślejszej współpracy politycznej;
- b) wspieranie realizacji układów o stowarzyszeniu lub innych istniejących lub przyszłych porozumień oraz wspólnie uzgodnionych programów stowarzyszeniowych i priorytetów partnerstwa lub równoważnych dokumentów;
- c) promowanie zacieśnionego partnerstwa ze społeczeństwami między Unią a krajami partnerskimi, w tym za pośrednictwem kontaktów międzyludzkich;
- d) zacieśnienie współpracy regionalnej, zwłaszcza w ramach Partnerstwa Wschodniego, Unii dla Śródziemnomorza i współpracy obejmującej całe europejskie sąsiedztwo, a także współpracy transgranicznej;
- e) osiągnięcie stopniowej integracji z unijnym rynkiem wewnętrznym oraz zacieśnionej współpracy sektorowej i międzysektorowej, również za sprawą zbliżenia przepisów i konwergencji regulacyjnej z unijnymi normami oraz innymi stosownymi normami międzynarodowymi, a także lepszego dostępu do rynku między innymi przez pogłębione i kompleksowe strefy wolnego handlu, powiązany rozwój instytucjonalny i inwestycje.

ZAŁĄCZNIK III
OBSZARY INTERWENCJI W RAMACH PROGRAMÓW TEMATYCZNYCH

1. OBSZARY INTERWENCJI NA RZECZ PRAW CZŁOWIEKA I DEMOKRACJI

- współdziałanie w propagowaniu podstawowych wartości demokracji, praworządności, powszechności i niepodzielności praw człowieka, poszanowania godności ludzkiej, zasad niedyskryminacji, równości i solidarności oraz poszanowania zasad Karty Narodów Zjednoczonych oraz prawa międzynarodowego;
- umożliwienie współpracy i partnerstwa ze społeczeństwem obywatelskim w zakresie praw człowieka i demokracji, w tym we wrażliwych i nagłych sytuacjach. Opracowanie spójnej i całościowej strategii na wszystkich poziomach, aby osiągnąć poniższe cele;
- stanie na straży praw człowieka i podstawowych wolności wszystkich ludzi, przyczyniając się do tworzenia społeczeństw, w których panują wartości uczestnictwa, niedyskryminacji, tolerancji sprawiedliwości i odpowiedzialności, solidarności oraz równości. Monitorowanie, promowanie i zwiększanie poszanowania i przestrzegania praw człowieka i podstawowych wolności wszystkich ludzi zgodnie z zasadami powszechności, niepodzielności i współzależności praw człowieka. Zakres programu obejmuje prawa obywatelskie, polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe. Zarządzenie wyzwaniom dotyczącym praw człowieka, pobudzając społeczeństwo obywatelskie oraz chroniąc i wzmacniając pozycję obrońców praw człowieka, również w związku z kurczącą się przestrzenią dla ich działań;
- rozwijanie, wzmacnianie i ochrona demokracji, kompleksowe podjęcie kwestii związanych ze wszystkimi aspektami demokratycznych rządów, w tym wzmocnienie pluralizmu demokratycznego, zwiększenie aktywności obywatelskiej oraz wspieranie wiarygodnych i przejrzystych procesów wyborczych sprzyjających włączeniu społecznemu. Wzmocnienie demokracji przez stanie na straży głównych filarów systemów demokratycznych, w tym praworządności, norm i wartości demokratycznych, niezależnych mediów, odpowiedzialnych instytucji sprzyjających włączeniu społecznemu, a także takich partii politycznych i parlamentów, oraz zwalczanie korupcji. Obserwacja wyborów odgrywa znaczącą rolę w szerszym wsparciu procesów demokratycznych. W tym kontekście unijne obserwacje wyborów będą nadal stanowić główny element programu, podobnie jak działania następcze podejmowane w wyniku zaleceń unijnych misji obserwacji wyborów;
- promowanie skutecznego multilateralizmu i partnerstwa strategicznego, przyczynianie się do zwiększania potencjału ram międzynarodowych, regionalnych i krajowych w zakresie promowania i ochrony praw człowieka, demokracji i praworządności. Wzmocnienie partnerstw strategicznych, ze szczególnym uwzględnieniem Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka (OHCHR), Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK) oraz właściwych, regionalnych i krajowych mechanizmów ochrony praw człowieka. Ponadto program promuje edukację i badania w zakresie praw człowieka i demokracji, w tym za pośrednictwem sieci Global Campus for Human Rights and Democracy.

2. OBSZARY INTERWENCJI NA RZECZ ORGANIZACJI SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

1. Partycypacyjna, samostanowiąca i niezależna przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego w krajach partnerskich sprzyjająca włączeniu społecznemu

- a) stworzenie otoczenia sprzyjającego zaangażowaniu obywateli i działaniom społeczeństwa obywatelskiego, w tym za pośrednictwem fundacji;
- b) budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym fundacji, do działania w charakterze podmiotów zajmujących się zarówno rozwojem, jak i zarządzaniem;
- c) zwiększanie zdolności sieci, platform i sojuszków społeczeństwa obywatelskiego krajów partnerskich.

2. Dialog prowadzony z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w sprawie polityki rozwojowej oraz między tymi organizacjami

- a) promowanie innych wielostronnych forów na rzecz dialogu, które sprzyjają włączeniu społecznemu, w tym interakcji między obywatelami, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, samorządami terytorialnymi, państwami członkowskimi i innymi kluczowymi stronami zainteresowanymi rozwojem;
- b) umożliwienie współpracy i wymiany doświadczeń między podmiotami społeczeństwa obywatelskiego;
- c) zapewnienie merytorycznego i stale zorganizowanego dialogu i partnerstw w UE.

3. Świadomość, wiedza i zaangażowanie obywateli Unii w odniesieniu do kwestii rozwoju

- a) nadanie obywatelom uprawnień, aby zwiększyć ich zaangażowanie;
- b) zmobilizowanie poparcia społecznego w Unii, krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących dla strategii zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu w krajach partnerskich.

3. OBSZARY INTERWENCJI NA RZECZ STABILNOŚCI I POKOJU

1. Pomoc w zakresie zapobiegania konfliktom, budowania pokoju i osiągnięcia stanu gotowości na wypadek kryzysu

Unia zapewnia pomoc techniczną i finansową obejmującą wsparcie działań służących budowaniu i wzmocnieniu potencjału partnerów w zakresie zapobiegania konfliktom, budowania pokoju oraz reagowania na sytuacje przedkryzysowe i pokryzysowe, w ścisłej koordynacji z podejmowanymi przez Organizację Narodów Zjednoczonych i inne organizacje międzynarodowe, regionalne i subregionalne, a także podmioty państwowe i podmioty społeczeństwa obywatelskiego działaniami, ze szczególnym uwzględnieniem udziału kobiet, przede wszystkim w odniesieniu do:

- a) wczesnego ostrzeżenia oraz analizy ryzyka wystąpienia konfliktu; środków budowania zaufania, mediacji, dialogu i pojednania;
- b) procesu odbudowy po konfliktach oraz klęskach i katastrofach;
- c) przedsięwzięć służących wspieraniu budowania pokoju i państwowości;
- d) zapobiegania konfliktom i reagowania kryzysowego;
- e) budowania zdolności na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju.

2. Pomoc w zakresie przeciwdziałania globalnym i ponadregionalnym oraz powstającym zagrożeniom

Unia zapewnia pomoc techniczną i finansową w celu wsparcia działań partnerów i Unii ukierunkowanych na przeciwdziałanie zagrożeniom globalnym i transregionalnym, a także nowym zagrożeniom występującym głównie w następujących obszarach:

- a) zagrożenia dla porządku publicznego i bezpieczeństwa osób, w tym terroryzm, brutalny ekstremizm, przestępczość zorganizowana, cyberprzestępczość, zagrożenia hybrydowe, przemyt, handel i tranzyt;
- b) zagrożenia dla przestrzeni publicznych, infrastruktury krytycznej, zdrowia publicznego lub stabilności środowiska, zagrożenia dla bezpieczeństwa morskiego, zagrożenia wynikające z konsekwencji zmiany klimatu;
- c) ograniczanie ryzyka materializacji zagrożeń zamierzonych, przypadkowych lub naturalnych, związanych z materiałami lub środkami chemicznymi, biologicznymi, radiologicznymi i jądrowymi oraz zagrożeń związanych z instalacjami lub miejscami wytwarzania;
- d) budowanie zdolności na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju.

4. OBSZARY INTERWENCJI NA RZECZ ZARADZENIA WYZWANIAM OGÓLNOŚWIATOWYM

A. LUDNOŚĆ

1. Zdrowie

- a) opracowanie kluczowych elementów skutecznego i kompleksowego systemu opieki zdrowotnej, którymi najlepiej zająć się na szczeblu ponadnarodowym, aby zapewnić równy dostęp do świadczeń zdrowotnych oraz praw reprodukcyjnych i seksualnych i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego;
- b) umocnienie globalnych inicjatyw będących kluczowymi czynnikami wsparcia powszechnego zabezpieczenia zdrowotnego za pośrednictwem globalnego przywództwa w myśl zasady „zdrowie we wszystkich politykach”, w całym procesie opieki, włącznie z promocją zdrowia, od profilaktyki aż do kuracji po leczeniu;
- c) rozwiązanie kwestii bezpieczeństwa zdrowotnego na świecie dzięki prowadzeniu badań nad chorobami zakaźnymi i zwalczaniu ich, przekształcaniu wiedzy

w produkty i polityki, które mierzą się ze zmiennym obciążeniem zdrowotnym (choroby niezakaźne, niedożywienie we wszystkich formach, czynniki ryzyka środowiskowego), oraz ukształtowaniu rynku światowego, aby poprawić dostęp do najważniejszych produktów mających znaczenie dla zdrowia i opieki zdrowotnej, szczególnie dla zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego.

2. Edukacja

- a) promowanie wspólnych globalnych wysiłków ukierunkowanych na sprawiedliwe kształcenie i szkolenie wysokiej jakości i sprzyjające włączeniu społecznemu na wszystkich poziomach, w tym w sytuacjach nadzwyczajnych i kryzysowych;
- b) zwiększenie wiedzy, umiejętności i wartości poprzez partnerstwa i sojusze na rzecz aktywności obywatelskiej i produktywnych, odpornych społeczeństw sprzyjających włączeniu społecznemu;
- c) wspieranie globalnych działań ukierunkowanych na zmniejszenie wszystkich wymiarów nierówności takich jak różnice między dziewczętami/kobietami a chłopcami/mężczyznami w celu zapewnienia wszystkim równych szans na uczestniczenie w życiu gospodarczym i społecznym.

3. Kobiety i dzieci

- a) kierowanie ogólnoswiatowymi staraniami, partnerstwami i sojuszami oraz wspieranie ich w celu wyeliminowania wszystkich form przemocy wobec kobiet i dzieci; dotyczy to przemocy fizycznej, psychologicznej, seksualnej, gospodarczej i przyjmującej inne formy oraz dyskryminacji, w tym wykluczenia kobiet występującego w różnych obszarach ich życia prywatnego i publicznego;
- b) promowanie nowych inicjatyw w celu stworzenia silniejszych systemów ochrony dziecka w państwach trzecich, zapewniając dzieciom ochronę we wszystkich obszarach przed przemocą, nadużyciami i zaniedbaniem, w tym przez promowanie przejścia od instytucjonalnych do lokalnych form opieki nad dziećmi.

4. Migracja i przymusowe wysiedlenia

- a) zapewnienie dalszego przywództwa UE w kształtowaniu globalnej agendy na rzecz zarządzania migracją i przymusowymi wysiedleniami we wszystkich jej wymiarach;
- b) kierowanie globalnymi i międzyregionalnymi dialogami politycznymi oraz wspieranie ich, wliczając w to wymianę poglądów i współpracę w zakresie migracji i przymusowych wysiedleń;
- c) wspieranie realizacji międzynarodowych i unijnych zobowiązań w zakresie migracji i przymusowych wysiedleń, także w ramach działań następczych wynikających z globalnego porozumienia w sprawie migracji oraz globalnego porozumienia w sprawie uchodźców;
- d) usprawnienie globalnej bazy dowodowej, w tym w kwestii związku między migracją a rozwojem, oraz podjęcie działań pilotażowych ukierunkowanych na rozwój innowacyjnych podejść operacyjnych w dziedzinie migracji i przymusowych wysiedleń.

5. Godna praca, ochrona socjalna i nierówność

- a) kształtowanie globalnej agendy i inicjatyw wsparcia na rzecz integracji silnego filaru równości i sprawiedliwości społecznej zgodnie z europejskimi wartościami;
- b) współudział w globalnej agendzie na rzecz godnej pracy, zwłaszcza w globalnych łańcuchach wartości, oraz zwiększenie wiedzy na temat skutecznych polityk zatrudnienia, które będą stanowić odpowiedź na potrzeby rynku pracy, w tym VET i uczenia się przez całe życie;
- c) wspieranie globalnych inicjatyw na rzecz powszechnej ochrony socjalnej, zgodnych z zasadami efektywności, zrównoważonego rozwoju i równości; w tym wsparcie na rzecz rozwiązania kwestii nierówności i zapewnienia spójności społecznej;
- d) kontynuowanie globalnych badań i rozwoju poprzez innowacje społeczne zwiększające włączenie społeczne i odpowiadające na potrzeby najsłabszych grup społeczeństwa.

6. Kultura

- a) promowanie inicjatyw na rzecz różnorodności kulturowej i dialogu międzykulturowego w pokojowych stosunkach między społecznościami;
- b) wspieranie kultury jako siły napędowej zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego oraz zacieśnianie współpracy w zakresie dziedzictwa kulturowego.

B. PLANETA

1. Zapewnienie zdrowego środowiska i przeciwdziałanie zmianie klimatu

- a) usprawnienie globalnego zarządzania klimatem i środowiskiem, wdrożenie porozumienia paryskiego, konwencji z Rio i innych wielostronnych umów środowiskowych;
- b) przyczynianie się do zewnętrznego oddziaływania unijnych polityk dotyczących środowiska i zmiany klimatu;
- c) integracja celów dotyczących środowiska, zmiany klimatu i ograniczania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi w politykach, planach i inwestycjach, w tym przez poprawę informacji i stanu wiedzy;
- d) realizacja międzynarodowych i unijnych inicjatyw w celu promowania przystosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej oraz niskoemisyjnego rozwoju odpornego na zmianę klimatu, w tym przez wdrożenie ustalonych na poziomie krajowym wkładów oraz strategii rozwoju niskoemisyjnego na rzecz osiągnięcia odporności na zmianę klimatu, promowanie zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi, podjęcie kwestii degradacji środowiska i powstrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej, promowanie ochrony ekosystemów lądowych i morskich oraz odnawialnych zasobów naturalnych, wliczając w to grunty, wody, oceany, zasoby rybne i lasy, zrównoważonego ich użytkowania i gospodarowania nimi, podjęcie kwestii wylesiania, nielegalnego pozyskiwania drewna i nielegalnego handlu dziką fauną i florą, zwalczanie zanieczyszczenia i zapewnienie zdrowego środowiska, podjęcie kwestii pojawiających się nowych problemów związanych z klimatem i środowiskiem, promowanie zasobooszczędności, zrównoważonej konsumpcji i produkcji oraz wsparcie dla

przejścia na niskoemisyjne i odporne na zmianę klimatu gospodarki zielone i o obiegu zamkniętym.

2. Zrównoważona energia

- a) wspieranie globalnych starań, zobowiązań, partnerstw i sojuszy, w tym przejścia na zrównoważoną energię;
- b) zachęcanie rządów partnerskich do przyjęcia polityki sektora energetycznego oraz reform rynkowych, aby stworzyć środowisko sprzyjające inwestycjom zwiększającym dostęp do przystępnych cenowo, nowoczesnych, niezawodnych i zrównoważonych usług energetycznych, kładąc szczególny nacisk na energię ze źródeł odnawialnych i efektywność energetyczną;
- c) badanie, identyfikowanie, włączenie w główny globalny nurt i wsparcie finansowe zrównoważonych modeli biznesu o potencjale do skalowalności i powielania, zapewniających innowacyjne i cyfrowe technologie dzięki innowacyjnym badaniom prowadzącym do wyższej wydajności, szczególnie w odniesieniu do zdecentralizowanych podejść gwarantujących dostęp do energii elektrycznej, przez energię ze źródeł odnawialnych, w tym w obszarach z rynkami lokalnymi o ograniczonej pojemności.

C. DOBROBYT

1. Zrównoważony wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, godziwe miejsca pracy i zaangażowanie sektora prywatnego

- a) promowanie zrównoważonych inwestycji sektora prywatnego za pomocą innowacyjnych mechanizmów finansowania i podziału ryzyka;
- b) poprawa otoczenia biznesu i klimatu inwestycyjnego, wspieranie rozszerzonego dialogu publiczno-prywatnego i budowanie potencjału mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw;
- c) wspieranie unijnej polityki handlowej i umów handlowych oraz ich realizacji; oraz poprawa dostępu unijnych przedsiębiorstw do rynków państw trzecich oraz zwiększenie wymiany handlowej, inwestycji i możliwości biznesowych, przy jednoczesnym usuwaniu przeszkód utrudniających dostęp do rynku i inwestycji;
- d) promowanie skutecznej kombinacji polityki fiskalnej i pieniężnej wspierającej zróżnicowanie gospodarcze, wartość dodaną i integrację regionalną oraz zrównoważoną zieloną i niebieską gospodarkę;
- e) ułatwianie dostępu do technologii cyfrowych, w tym promowanie dostępu do finansowania i włączenia społecznego pod względem finansowym;
- f) promowanie zrównoważonej konsumpcji i produkcji oraz innowacyjnych technologii i praktyk na rzecz niskoemisyjnej, zasobooszczędnej gospodarki o obiegu zamkniętym.

2. Bezpieczeństwo żywnościowe i żywieniowe

- a) wspieranie międzynarodowych strategii, organizacji, mechanizmów i podmiotów rozpowszechniających główne, globalne kwestie polityczne oraz ramy dotyczące bezpieczeństwa żywnościowego i bezpiecznej diety, a także oddziaływanie na te strategie, organizacje, mechanizmy i podmioty;
- b) poprawa globalnych dóbr publicznych w celu wyeliminowania głodu i niedożywienia; narzędzia takie jak Globalna Sieć ds. Kryzysów Żywnościowych zwiększają zdolność do odpowiedniej reakcji na kryzysy żywnościowe oraz w odniesieniu do odżywiania w kontekście związku między kwestiami humanitarnymi, rozwojem i pokojem (stąd pomoc przy mobilizacji zasobów filaru 3);
- c) potwierdzenie na szczeblu globalnym centralnej roli zrównoważonego rolnictwa, rybołówstwa i akwakultury na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego, eliminacji ubóstwa, tworzenia miejsc pracy, łagodzenia zmiany klimatu i dostosowania się do niej, odporności i zdrowych ekosystemów;
- d) zapewnianie innowacji dzięki międzynarodowym badaniom oraz zwiększenie globalnej wiedzy, w tym wiedzy fachowej, dotyczącej w szczególności dostosowania się do zmiany klimatu i jej łagodzenia, agro-bioróżnorodności, globalnych łańcuchów wartości sprzyjających włączeniu społecznemu, bezpieczeństwa żywności, odpowiedzialnego inwestowania, zarządzania gruntami i własności zasobów naturalnych.

D. PARTNERSTWA

1. Wzmocnienie roli samorządów terytorialnych jako podmiotów zaangażowanych w rozwój przez:

- a) zwiększenie potencjału sieci, platform i sojuszy europejskich i południowych samorządów terytorialnych, aby zapewnić merytoryczny i ciągły dialog polityczny na temat rozwoju oraz promować demokratyczne rządy, zwłaszcza przez podejście terytorialne w zakresie rozwoju lokalnego;
- b) zwiększenie liczby interakcji z obywatelami Unii w związku z kwestiami dotyczącymi rozwoju (podnoszenie świadomości, dzielenie się wiedzą, zaangażowanie), szczególnie w związku z powiązaniem celami zrównoważonego rozwoju, w tym w Unii, krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących.

2. Promowanie społeczeństw integracyjnych, dobrego zarządzania gospodarką, w tym sprawiedliwej mobilizacji dochodów krajowych sprzyjającej włączeniu społecznemu, przejrzystego zarządzania finansami publicznymi oraz skutecznych wydatków publicznych sprzyjających włączeniu społecznemu.

ZAŁĄCZNIK IV
OBSZARY INTERWENCJI W RAMACH DZIAŁAŃ SZYBKIEGO REAGOWANIA

1. Działania przyczyniające się do przywrócenia stabilności i zapobiegania konfliktom w sytuacjach nagłych, początku kryzysu, kryzysowych i pokryzysowych

Działania szybkiego reagowania, o których mowa w art. 4 ust. 4 lit. a), mają służyć skutecznej reakcji Unii na następujące wyjątkowe i nieprzewidziane sytuacje:

- a) sytuacje nagłe, kryzysu, początku kryzysu lub katastrofy naturalne;
- b) sytuacje stwarzające zagrożenie dla demokracji, porządku publicznego, ochrony praw człowieka i podstawowych wolności lub bezpieczeństwa ludzi — w szczególności osób narażonych na przemoc na tle płciowym w sytuacji niestabilności;
- c) sytuacje mogące przeistoczyć się w konflikt zbrojny albo spowodować istotną destabilizację w danym państwie trzecim lub państwach trzecich.

2. Działania przyczyniające się do wzmocnienia odporności i łączenia operacji humanitarnych z działaniami na rzecz rozwoju

Działania szybkiego reagowania, o których mowa w art. 4 ust. 4 lit. b), mają służyć skutecznemu wzmocnieniu odporności i łączeniu operacji humanitarnych z działaniami na rzecz rozwoju, które nie mogą zostać szybko podjęte za pośrednictwem programów geograficznych i tematycznych.

Do działań tych zalicza się m.in.:

- a) wzmocnienie odporności przez wspieranie osób fizycznych, społeczności, instytucji i państw w celu zapewnienia lepszego przygotowania się na trudności i kryzysy polityczne, gospodarcze i społeczne, klęski żywiołowe lub katastrofy spowodowane przez człowieka, konflikty oraz globalne zagrożenia, przetrwania ich, dostosowania się do nich i umożliwienia szybkiego powrotu do normalności; w tym przez zwiększenie zdolności państwa – w obliczu znacznych nacisków – do szybkiego budowania, utrzymania lub przywrócenia jego głównych funkcji oraz podstawowej spójności społecznej i politycznej, a także zdolności społeczeństw, społeczności i osób fizycznych do zarządzania możliwościami i ryzykiem w sposób pokojowy i stabilny oraz do stworzenia, utrzymania lub przywrócenia źródeł utrzymania w obliczu poważnych nacisków;
- b) ograniczenie krótkoterminowych niekorzystnych skutków wstrząsów zewnętrznych prowadzących do niestabilności makroekonomicznej oraz ochrona reform społeczno-ekonomicznych i priorytetowych wydatków publicznych na rzecz rozwoju społeczno-ekonomicznego oraz ograniczania ubóstwa;
- c) przeprowadzenie krótkoterminowej odbudowy i odnowy umożliwiającej ofiarom klęsk żywiołowych lub katastrof spowodowanych przez człowieka, konfliktów oraz globalnych zagrożeń korzystanie z minimalnego poziomu integracji społeczno-gospodarczej oraz jak najszybsze stworzenie warunków dla wznowienia rozwoju w oparciu o cele długoterminowe wyznaczone przez zainteresowane państwa i regiony; obejmuje to zaspokojenie pilnych i nagłych potrzeb wynikających

z wysiedleń ludności (uchodźców, wysiedleńców, osób powracających) w następstwie klęsk żywiołowych lub katastrof spowodowanych przez człowieka; oraz

- d) udzielenie państwu lub regionowi pomocy w tworzeniu krótkoterminowych mechanizmów zapobiegania klęskom i przygotowania się do nich, w tym systemów przewidywania i wczesnego ostrzegania, w celu ograniczenia konsekwencji klęsk.

3. Działania ukierunkowane na potrzeby i priorytety polityki zagranicznej

Działania szybkiego reagowania ukierunkowane na wspieranie celów określonych w art. 4 ust. 4 lit. c) wspierają politykę zagraniczną Unii w kwestiach politycznych, gospodarczych i bezpieczeństwa. Umożliwiają one Unii interweniowanie w przypadku pilnych i nadrzędnych interesów w dziedzinie polityki zagranicznej lub gdy istnieje możliwość osiągnięcia jej celów wymagających szybkiej reakcji oraz gdy są one trudne do zrealizowania za pomocą innych środków.

Do działań tych zalicza się m.in.:

- a) wspieranie unijnych strategii partnerstwa na rzecz współpracy dwustronnej, regionalnej i międzyregionalnej, promowanie dialogu politycznego i opracowanie wspólnego podejścia do wyzwań globalnych, w tym kwestii związanych z migracją i bezpieczeństwem, oraz reakcji na nie, a także wykorzystywanie możliwości w tym zakresie;
- b) wspieranie unijnej polityki handlowej i umów handlowych oraz ich realizacji; oraz poprawę dostępu unijnych przedsiębiorstw, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw, do rynków krajów partnerskich i zwiększenie wymiany handlowej, inwestycji i możliwości biznesowych przy jednoczesnym usuwaniu przeszkód utrudniających dostęp do rynku i inwestycji, poprzez dyplomację gospodarczą oraz współpracę biznesową i regulacyjną;
- c) udział we wdrażaniu międzynarodowego wymiaru unijnych polityk wewnętrznych w dziedzinach takich jak środowisko, zmiana klimatu, energia elektryczna oraz współpraca w zakresie zarządzania oceanami;
- d) promowanie powszechnej wiedzy na temat Unii oraz eksponowanie Unii i roli, jaką odgrywa na arenie międzynarodowej za pomocą komunikacji strategicznej, dyplomacji publicznej, kontaktów międzyludzkich, dyplomacji kulturalnej, współpracy w kwestiach edukacyjnych i akademickich oraz działań informacyjnych propagujących unijne wartości i interesy.

Działania te pozwalają wdrażać innowacyjne polityki i inicjatywy, odpowiadające obecnym lub zmieniającym się potrzebom, możliwościom i priorytetom krótko- i średnioterminowym, w tym z ewentualnym zapewnieniem informacji na potrzeby przyszłej działalności w ramach programów geograficznych lub tematycznych. Skupiają się one na pogłębieniu unijnych relacji i dialogu oraz tworzeniu partnerstw i sojuszy z najważniejszymi państwami o znaczeniu strategicznym, w szczególności z krajami o gospodarkach wschodzących i o średnich dochodach, które odgrywają coraz ważniejszą rolę w sprawach światowych, globalnym ładzie, polityce zagranicznej, gospodarce międzynarodowej oraz na forach wielostronnych.

ZAŁĄCZNIK V
OBSZARY PRIORYTETOWE OPERACJI W RAMACH EFZR+ OBJETE
GWARANCJA DLA DZIAŁAŃ ZEWNĘTRZNYCH

Operacje EFSD+ kwalifikujące się do wsparcia w ramach gwarancji dla działań zewnętrznych są ukierunkowane przede wszystkim na następujące obszary priorytetowe:

- a) zapewnienie finansowania i wsparcia na rzecz rozwoju sektora prywatnego i spółdzielczego zgodnie z warunkami określonymi w art. 209 ust. 2 [rozporządzenia finansowego], ze szczególnym uwzględnieniem lokalnych przedsiębiorstw, mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw oraz promowania tworzenia godziwych miejsc pracy i wkładu europejskich przedsiębiorstw w cele EFZR+;
- b) zlikwidowanie wąskich gardeł w inwestycjach prywatnych przez zapewnienie instrumentów finansowych, które mogą być denominowane w walucie lokalnej danego kraju partnerskiego, w tym zapewnienie gwarancji z tytułu pierwszej straty w przypadku portfeli, gwarancji udzielanych na potrzeby realizacji projektów sektora prywatnego, takich jak gwarancje kredytowe dla małych i średnich przedsiębiorstw, oraz gwarancji z tytułu szczególnego ryzyka dla projektów infrastrukturalnych i innego kapitału wysokiego ryzyka;
- c) lewarowanie finansowania z sektora prywatnego, ze szczególnym naciskiem na mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa, dzięki zlikwidowaniu wąskich gardeł i przeszkód w inwestycjach;
- d) wzmocnienie sektorów i obszarów społeczno-gospodarczych oraz powiązanej infrastruktury publicznej i prywatnej i zrównoważonej łączności, obejmującej energię pochodzącą ze źródeł odnawialnych i zrównoważoną, zarządzanie wodą i odpadami, transport, technologie informacyjno-komunikacyjne, a także środowisko, zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych, zrównoważone rolnictwo i niebieską gospodarkę, infrastrukturę społeczną, zdrowie i kapitał ludzki w celu poprawy środowiska społeczno-gospodarczego;
- e) przyczynianie się do działań w dziedzinie klimatu, ochrony środowiska i zarządzania środowiskiem;
- f) przyczynienie się – przez promowanie zrównoważonego rozwoju – do wyeliminowania pierwotnych przyczyn nieuregulowanej migracji, a także zwiększenia odporności społeczności tranzytowych i przyjmujących oraz wniesienia wkładu w trwałą reintegrację migrantów powracających do swoich krajów pochodzenia, z należyтым uwzględnieniem wzmocnienia praworządności, dobrych rządów i praw człowieka.

ZAŁĄCZNIK VI ZARZĄDZANIE EFZR+

1. Struktura EFZR+

1. EFZR+ składa się z regionalnych platform inwestycyjnych ustanowionych na podstawie metod pracy, procedur i struktur istniejących zewnętrznych instrumentów łączonych Unii, które mogą zespalać ich działania łączone i działania objęte gwarancją dla działań zewnętrznych w ramach EFZR+.
2. Za zarządzanie EFZR+ odpowiada Komisja.

2. Rada strategiczna EFZR+

1. Rada strategiczna doradza Komisji w sprawie zarządzania EFZR+, z wyjątkiem operacji w ramach polityki UE w zakresie rozszerzenia oraz finansowanych przez [IPA III], w przypadku których zapewnia się doradztwo rady strategicznej w ramach inwestycyjnych dla Bałkanów Zachodnich.
2. Rada strategiczna doradza Komisji w sprawie strategicznego ukierunkowania i strategicznych priorytetów w zakresie inwestycji objętych gwarancją dla działań zewnętrznych w ramach EFZR+ i przyczynia się do ich dostosowania do zasad przewodnich i celów unijnych działań zewnętrznych, polityki rozwoju i europejskiej polityki sąsiedztwa, a także do celów określonych w art. 3 niniejszego rozporządzenia i celu EFZR+ określonego w art. 26. Wspiera ona również Komisję w ustalaniu ogólnych celów inwestycyjnych dotyczących korzystania z gwarancji dla działań zewnętrznych na rzecz wspierania operacji EFZR+, a także monitoruje odpowiedni i zróżnicowany zakres geograficzny i tematyczny okien inwestycyjnych.
3. Rada strategiczna wspiera również ogólną koordynację, komplementarność i spójność pomiędzy regionalnymi platformami inwestycyjnymi, pomiędzy trzema filarami Europejskiego planu inwestycji zewnętrznych, pomiędzy Europejskim planem inwestycji zewnętrznych a innymi działaniami Unii w dziedzinie migracji, oraz we wdrażaniu Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, jak również innych programów określonych w niniejszym rozporządzeniu.
4. W skład rady strategicznej wchodzi przedstawiciele Komisji i Wysokiego Przedstawiciela, wszystkich państw członkowskich i Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Parlament Europejski ma status obserwatora. Uczestnicy, kwalifikujący się kontrahenci, kraje partnerskie, właściwe organizacje regionalne i inne zainteresowane strony mogą w razie potrzeby otrzymać status obserwatora. Przed włączeniem nowego obserwatora przeprowadza się konsultacje z radą strategiczną. Radzie strategicznej współprzewodniczy Komisja i Wysoki Przedstawiciel.
5. Rada strategiczna zbiera się co najmniej dwa razy w roku i w miarę możliwości przyjmuje opinie na zasadzie konsensusu. Dodatkowe posiedzenia mogą być organizowane w dowolnym momencie przez przewodniczącego lub na wniosek jednej trzeciej członków rady strategicznej. W przypadku niemożności osiągnięcia konsensusu mają zastosowanie prawa głosu zgodnie z ustaleniami poczynionymi na pierwszym posiedzeniu rady strategicznej i określonymi w jej regulaminie wewnętrznym. Te prawa głosu w należyty sposób uwzględniają źródło finansowania. Regulamin wewnętrzny określa ramy dotyczące roli obserwatorów. Protokoły i porządki posiedzeń rady strategicznej podaje się do wiadomości publicznej po ich przyjęciu.

6. Komisja co roku przedstawia radzie strategicznej sprawozdanie z postępów w zakresie wdrażania EFZR+. W celu uzupełnienia wskazanych powyżej sprawozdań rada strategiczna przewidziana w ramach inwestycyjnych dla Bałkanów Zachodnich przedstawi informacje na temat postępów we wdrożeniu instrumentu gwarancyjnego dla regionu objętego procesem rozszerzenia. Rada strategiczna przeprowadza regularne konsultacje ze stosownymi zainteresowanymi podmiotami w sprawie strategicznego ukierunkowania i wdrożenia EFZR+.
7. Istnienie dwóch rad strategicznych nie ma wpływu na potrzebę wprowadzenia pojedynczych, ujednoczonych ram zarządzania ryzykiem EFZR+.

3. Regionalne rady operacyjne

Rady operacyjne regionalnych platform inwestycyjnych wspierają Komisję na poziomie wdrażania w definiowaniu regionalnych i sektorowych celów inwestycyjnych, a także regionalnych, sektorowych i tematycznych okien inwestycyjnych oraz formułują opinie dotyczące działań łączenia i korzystania z gwarancji dla działań zewnętrznych obejmującej operacje EFZR+.

ZAŁĄCZNIK VII
WYKAZ KLUCZOWYCH WSKAŹNIKÓW REALIZACJI CELÓW

Zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju poniższy wykaz kluczowych wskaźników pomaga w pomiarze wkładu Unii do realizacji jej określonych celów.

- 1) wynik praworządności
- 2) odsetek ludności poniżej międzynarodowej granicy ubóstwa
- 3) liczba kobiet w wieku rozrodczym, nastolatek i dzieci poniżej 5. roku życia objętych programami żywieniowymi przy wsparciu UE;
- 4) liczba dzieci w wieku 1 roku, które otrzymały komplet szczepień przy wsparciu UE;
- 5) liczba uczniów zapisanych do szkół podstawowych lub średnich oraz na szkolenia na poziomie podstawowym lub średnim przy wsparciu UE;
- 6) zredukowane lub uniknięte emisje gazów cieplarnianych (kilotony ekwiwalentów CO₂) przy wsparciu UE;
- 7) tereny ekosystemów morskich, lądowych i słodkowodnych znajdujących się pod ochroną lub objętych zrównoważoną gospodarką przy wsparciu UE;
- 8) pozyskiwanie inwestycji i osiągnięty efekt mnożnikowy;
- 9) stabilność polityczna oraz brak wskaźnika przemocy;
- 10) liczba procesów związanych z praktykami krajów partnerskich w zakresie handlu, inwestycji i działalności gospodarczej, lub promujących zewnętrzny wymiar polityk wewnętrznych UE, na które wywarło wpływ.

W stosownych przypadkach wszystkie wskaźniki są dzielone według płci.